

Inserati se sprejemajo in velja trislopnost vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Avstrija in Prusija.

Znano je, da stoji zdaj Avstrija v zvezi z Nemčijo. Mnogi sicer do te zveze nimajo nobenih simpatij, ker premalo verujejo v odkritosrčnost Bizmarkovo, ter menijo, da je bil on le primoran si iskati zveze z Avstrijo, ker je bil drugodi od vseh strani zapuščen, da pa pri vsem tem vendar ni posebno navdušen za blagor Avstrije, ampak bi jo najraje — podedoval in pograbil nemške dežele, ko bi druge vlade to dopustile; — vendar ni naša reč iskati za Avstrijo zaveznikov, ampak to je zadeva, ki čisto spada v oblast vladarjevo in vladino; toraj moramo tudi to zvezo radi ali neradi potrditi. Odločno pa oporekamo proti načinu, kako naši nemško-liberalci to nemško-avstrijsko zvezo razlagajo. Oni namreč pravijo, da morajo v Avstriji vladati Nemci, vsi drugi narodi pa biti zatrti, ker smo — v zvezi z Nemčijo! Nadalje tudi čenčajo, da je prijateljstvo Nemčije za nas v nevarnosti, ako se bodo v Avstriji „Nemci zatirali“. Reč toraj slikajo tako, kakor bi Prusija le iz milosti branila Avstrijo pred njenimi sovražniki, ki bi jo gotovo raztrgali, ako bi jej ne stala na strani mogočna Nemčija. Toda komu hočejo to basen pač natveziti, da Prusija iz gole nesebičnosti stoji v zvezi z Avstrijo? Odkar se je Prusija počela, bila je vedno nasprotnica, Avstrije ker to je natorno tekmovalstvo. To resnico spoznamo iz vseh listov zgodovine in ta nam je boljši dokaz, ko nemško-liberalne fraze. Če Prusija sedaj ne kaže tako očitno svojega sovražstva do Avstrije, godi se to iz dveh uzro-

kov; prvič ker je Avstrija res oslabela, Prusija pa se razpihnila v veliko Nemčijo, iz katere je Avstrijo pregnala; sovražimo pa tistega, ki se ga bojimo, kogar se pa ne bojimo, ga zaničujemo; tako tudi Prusija Avstrije ne sovraži, ampak jo hoče marveč nekako zaničevati, in to zaničevanje kaže pri vsaki priliki posebno pa s tem, da se je mnogokrat vtikala v našo notranjo politiko, ter jo hotla zasukati sebi na korist. Ako bi se pa Avstrija kedaj vspela do nekdanje slave in moči, kakor jo je na primar imela v vojskah zoper Napoleona in na Kongresu Dunajskem l. 1815, potem bi se zavist pruska vnovič zbudila in Prusija bila bi vnovič zakleta in najhujša sovražnica Avstrije. Drugi uzrok, da nam Prusija prijazno lice kaže, je pa ta, da ona Avstrije silno potrebuje, bolj kakor Avstrija nje. Francija stoji oborožena nasproti Nemčiji in vsak hip se zna maščevalna vojska vneti; Danci in Angleži niso Nemcem posebni prijatelji; na rusko zvezo tudi ni več dosti misliti, odkar je stari car na tako žalosten način konec storil, nasprotno so razmere med Rusijo in Nemčijo čedalje hladnejše, skoraj podobne tihemu pripravljanju k velikanski vojski med obema velesilama. Kje hoče toraj Nemčija zaveznika iskati, da bi jej zamogel res kaj pomagati? Ali bo mar Italijan pomagal, ki je bil še zmirom tepen? Nemčija nema kje zaveznika dobiti razun Avstrije, in mora toraj še vesela biti, da so v Avstriji pozabili na vse pruske krivice, na leta 1864 in 1866 ter z Nemčijo v zvezo stopili.

V veliko boljšem položaji pa je Avstrija.

Ona si lahko zaveznika izbere, kjer si ga hoče, ker je nikjer ne sovražijo in ker tudi ona, če jo vodijo dobri državniki, lahko obstoji in raste, ne da bi bila komu na poti, ne da bi morala koga žaliti ali ga kratiti v pravicah in blagih. Francozka bi bila hitro pripravljena, z Avstrijo prijateljstvo skleniti; tudi Rusija se je pod prejšnim carom hotela z Avstrijo pogoditi zavoljo skupnega delovanja v Turčiji, in bi gotovo tudi pod sedanjim carom stopila z Avstrijo v pošteno zvezo, ako Avstrija le hoče. Tudi Anglija je bila že večkrat z Avstrijo zvezana, in bi se tega tudi zdaj ne branila. Za vse te zveze imamo zdaj le edino Prusijo, ki nas pa iz srca ne ljubi, in bi bila brž pripravljena nam zobe pokazati, ako bi zamogla sama prosteje dihati in bi imela proste roke. Kaj hoče toraj groznja naših nemškutarjev, da nam bo Nemčija odpovedala prijateljstvo, ako se Taaffejevo ministerstvo ne odstrani? Vidi se, da so naši vstavoverci slabi politikarji. Bizmark ni take vrste mož, da bi se dal po nekterih kričavih k temu pripraviti, da bi se ločil od močnega zaveznika. Saj on le predobro vé sam, da ima Nemčija sovražnikov dovolj, in da bi bilo nespametno, spreti se še z Avstrijo. Naši nemškutarji se ve da mislijo, da zadostuje ena sama beseda Bizmarkova, pa bo Taaffe precej na trebuhu ležal; oni celo mislijo, da Nemčija premaga vse kralje in cesarje. Bizmark je pa preveč pameten, da bi se zibal v takih sanjah, on že vé, kaj je zaveznik vreden; to je spoznal leta 1866; tako bedast ni, da bi s svojim poslednim prijateljem

Poljaki in Slovanstvo.

„Poljaki! Vaše preródenje je nerazločljivo združeno z osodo Rusije.“

(Car Aleksander I. l. 1818.)

(Dalje.)

Kakor so Poljski jezikoslovci jemali pozor v ostale slovanske jezike in njih slovstva, (in Linde je podal prvi vseslovanski slovar:) tako so tudi poljski zgodovinarji posvečevali nenavadno pozornost tudi slovanski zgodovini sploh, zlasti stareji. Poljski zgodovinarji pi-sajoč o zgodovini svojega naroda, pišejo sevéda tudi o najstareji zgodovini Slovanov, tako Naruševič, Bandtke, Lelevel in dr. Ali poleg tega pečali so se mnogi tudi posredno s staro zgodovino vseslovansko. Eno od prvih mest zavzame tú učeni grof Ivan Potocki († 1815). On je vže za čas poslednjih let obstanka poljske države se marljivo pečal z najstarejo zgodovino Slovanov, a od l. 1789 počenši je izdal o tem celo vrsto del, francoski pisanih. L. 1789—1790 je izšel njegov poskus splošne zgodovine in zgodovine Sarmatske (Essay sur l'histoire universelle et recherches sur celle de la Sarmatie, Varsovie, 4 deli.) Mimo zgodob Sarmatov, Madjarov in Pečenegov je spisana tú zgodovina Baltiškega Primorja, delav-

nost obeh Primorskih misjonarjev Bernarda in Otona Bamberskega, na temeljih različnih virov (Vulfstana, životopisov Otona in dr.), katere navaja tú v francoskem prevódu s pripiskami; konec dela obsega zgodovino ruskoslovanskih plemen po Nestoru, do l. 100. Čez tri leta je izdal Potocki drugo podobno delo: zbirko različnih sporočil o stari zgodovini Slovanov (Chroniques mémoires et recherches pour servir a l'histoire de tous les peuples slaves, Varsovie 1793, 2 vols). Potocki je naumil izdati vse sporočila o staroslovanski zgodovini, začenjaje od 6. stol. pred Kr. (poslatev Darija v Skitijo) do 10. stol. po Kr. v izvornem glasilu, s francoskim prevódom pripiskami, ter na tak način predstaviti nov zgodovinski svet, obsezajoč zgodovino vseh narodov slovanskih, zajemano od pisateljev v največem delu nepoznanih; za mejo svojega preiskovanja zaznamuje Potocki 9—10 vek; t. j. dóbo pred ustanovljenjem slovanskih držav. Poljski učenjak je imel takisto pravičen nazor na staro slovansko zgo-govino, omejeva je jo, kakor po štiridesetih letih Šafařik v „Slovanskih Starožitnostih“, óno dóbo, ko so posamezni slovanski narodi začeli živeti svoje posebno politično in národno življenje. Ta namen je dogotovil Potocki v ime-novanem delu in v drugem, katero je njega

nadaljevanje (Fragments historiques et géographiques sur la Scythie, la Sarmatie et les Sloves (Brunswic 1796, 3 vols). Oba zbornika, sestavljena po vzoru Stritterovega zbornika bizantinskih izvestij o Slovanih, sta kot mala knjižnica stare zgodovine slovanske; so tukaj sporočila o Skitiji, Sarmatiji in o Slovanih pisateljev grških in rimskih. V teh delih Potockega, v prevódih in pripiskah nahajajo se zares različne pomote in za sedaj že zastareli nazori; toda vkljub vsem tem pomanjkljivostim ostane podvzetje Potockega kot velevažno za-početje te vrste; ker njega način je nasledoval tudi Šafařik zbiraje najstarejše sporočila o Slovanih. Potocki sodi v mnogih vprašanjih staroslovanske zgodovine dosti trezno, dobro razpravlja o preseljevanji Slovanov na jug, podava molitev „Oče naš“ v vseh slovanskih jezikih itd. Kot dopolnilo teh del so „Memoires des peuples du Tauris du Pont Euxin, et sur la plus ancienne histoire des peuples, du Caucase et de la Scythie (Vienne 1796)“, kjer o slovanski zgodovini obravnava v oddelkih med ustjami Dnepra in Dajestra. Potocki je potoval tudi po Ruskem ter se naselil v Petrogradu, vkvarja se z zgodovino vshodnega Slovanstva in sosednih narodov. Nasledek teh preiskovanj je njegovo „Histoire primitive des

prepir začel. Merodajni krogi na Dunaji pa so tudi toliko ponosni, (tega smejo nemškutarji preverjeni biti!) da si ne bodo dali od svojega zaveznika ukazovati, kako naj doma v Avstriji vladajo; to je menda znano tudi Bismarku, in se ne bo predrznil, da bi hotel naši vladi gledé notranje politike dobre svete dajati ali pa ji kot „zaveznik“ celó žugati! Upanje ustavovercev v prusko pomoč je toraj čisto prazno tudi s stališča visoke politike, da se ne oziramo na boj, ki ga ravno zdaj Bismark bojuje s svojimi nemškimi liberalci. Vladna „Post“ je dosti jasno povedala, kako mislijo na pruskem dvoru o naših nemških liberalcih; kakor je „Post“ raztrgala naše Herbste, Bannhansse, Plenerje itd., kaj tacega „ustavoverci“ iz Berlina niso pričakovali, in to je bila v resnici zaslužena kazen za to, da so se Prusom tako ostudno v naročje silili in jih začeli na pomoč klicati, dasiravno se jim v Avstriji nobena krivica ne godi.

Politični pregled.

V Ljubljani 18. julija.

Avstrijske dežele.

Važno je **pismo cesarjevo** do graničarjev, s katerim naznanja, da vojna Krajina odslej pripade zemlji hrvatski. V Zagrebu veliko veselje! Mesto razvitljeno!

Vnanje države.

Nedavno so se vršile prvotne volitve v **bavarski deželni zbor**. Na občno začudenje so zmagali skoraj povsod katoliki, tako da bo prihodnji deželni zbor bavarski imel čisto katolišk obraz, kar sicer ni nič čudnega pri katoliški deželi, pa je vendar čudno v sedanjem času, ko že vsak golobradec čez vero zabavlja, posebno pa še na Nemškem, kjer je vse „učeno“, ker šolanja ni konca ne kraja. Celó v glavnem mestu Monakovem ali Mnihovem so zmagali krščansko-katoliški možje. Kdor pozna naše brezverske in liberalne mesta v Avstriji, se bo temu gotovo začudil, da so v Mnihovem ljudje tako pobožni. To pride pa od tod, ker so se v Nemčiji katoliki in njih duhovniki preganjali in se še preganjajo. Ka-

toliška cerkev se pokaže ravno takrat v najlepšem svitu, kadar jo hočejo siloma vničiti in zatreti, in tako se je tudi na Nemškem krščansko-katoliški duh še le potem dvigati začel, ko je začel Bismark duhovne zapirati, ko so judje v svojih časnikih vsak dan ščuvali na duhovščino, in ko so brezverci in materjalisti krščanstvo očitno začeli zanikavati in zasmehovati. Mislili so nemški narod odtrgati od Kristusa, pa dosegli so narobe cilj, da se je začel katoliški Nmec še bolj živo oklepati rimske stolice.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljanske okolice, 15. julija. Pri nas se je prigodilo pred nekaterimi dnevi, da je gospodar čisto razdejal svojo hišo in poprodal vse, kar se je dalo odtrgati, preden je bilo na javni dražbi pri sodnji prodano. Da so dolžniki veliko zgubili, se tako vé. In ker bo v kratkem več posestev na ta način očitno prodanih, in bodo gospodarji ravno tako delali, preden bo očitna dražba, ter vse pokončali, in bodo dolžniki veliko zgubili, vprašam, ali postava, ktera to prepoveduje, še ni poterjena, ako je potrjena in razglašena, zakaj sodnja to dopusti; ako pa postava še ni vpeljana, naj skrbé naši poslanci, do se to zgodi.

Iz Čepovana, dne 12. julija. (Slovanski svetniki. — Misijon.) Danes obhaja vsa nekdanja oglejska škofija praznik prvega svojega Pastirja. O njem se bere v urnih molitvah: „Hermagoras natione Germanus, civis Aquilejensis...“ Hermagora pa rodu German (Nmec), meščan oglejski itd. — Iz zanesljivih poročil po vemo, da ob času sv. Petra aposteljna, ki je Mohorju izročil pastirsko škofovsko palico, v Ogleju niso stanovali germani pač pa slovani; toraj je moral tudi sv. Hermagora biti slovanske krvi. Pa naši narodni nasprotniki imenitnega moža ne privoščijo slovanom; prilasté ga sebi, ali pa ga uničijo, kolikor je v njih moči. Sv. Mohorja so nam vzeli, sv. Cirila in Metoda pa so hoteli uničiti. Dandanes postaja svet nekoliko pravič-

nejši nam Slovanom, zato vstajajo v nas želje in nada, da bomo čez kaj časa tudi našega sv. Mohorja smeli slaviti kot domačina, a ne kot germana.

Danes teden smo tudi na Goriškem praznovali sv. Cirila in Metoda. Ta dva vero-vestnika sicer nista hodila po Goriškem*, pa njih velikanske zasluge na cerkvenem in slovstvenem polju pri slovanih morajo vsakega slovana ganiti k hvaležnosti in občudovanju.

Tu v Čepovanu je bila dne 5. julija zjutraj ob 1/5. sv. maša z blagoslovom; zgodaj, da so se je ljudje lože obilno udeležili; pevcí pa so prepevali lepo Kuhačevo slovansko mašo. Pridiga o sv. Cirilu in Metodu pa je bila že prejšnjo nedeljo.

Možje tukajšnje „katoliško-politiške čitalnice“ smo pa slovanska aposteljna slavili s pošteno in pristrčno veselico pri kamnitni mizi na Močilah. Veselica je bila improvizirana brez prejšnjega programa, a vse deležnike je popolnoma zadovoljila.

Naj še omenim, da smo imeli 24. junija pred tukajšno cerkvijo velikansk tabor — cerkven tabor. Ta dan se je namreč blagoslovilo novo jako prostorno pokopališče, in bil je skíp sv. misijona, kterege sta tukaj obhajala oo. Fr. Doljak in M. Tomazetič. Ne bom tukaj popisoval važnosti misijonov, tudi ne bom hvalil izvrstnih govorov in govornikov, vsaj je posebno o. Doljaku vsim avstrijskim jugoslovanom dobro znan. Povedati pa hočem, da so v precejšni množni k temu misijonu prihajali kranjci iz štirih bližnjih fara. Kar ima človek najrajši, to mu prijatelji radi poderó! Tega misijona se je udeležilo 19. gg. duhovnikov in mnogo mnogo vernih iz domače in bližnjih duhovnij. Prerajtalo se je po prostoru, da je bilo pri sklepu nad 9000 (beri nad devet tisuć) ljudi, ki so pod milim jasnim nebom z glasuo besedo potrdili svojo krstno obljubo.

* Ako tudi nista hodila po Goriškem posebej, je vendar zelo verjetno, da sta pri svojem popotovanju v Rim obiskala tudi tamošnje kraje in ljudstvo mimogredé učila. Zlasti zgodovinarji to mislijo o Metodu, ko se je l. 880 v drugič podal v Rim. Vredn.

peuples de la Russie, avec une exposition complete de toutes les nations locales, nationales et traditionnelles comsaires à l' intelligence du quatrème livre d' Hérodote (St. Petersbourg 1802)“, posvečeno cesarju Aleksandru I. Potocki obravnava tú o Skitih, Sarmatih, Gotih, Keltih, Čudéh, o Kaukazkih narodih in o Slovanih; té smatra za potomce Keltov ter jih izpeljuje iz Paflagonije, od koder so se eni Veneti naselili na Jadranskem in drugi na Baltiškem morji. Oddelek tega dela, tikajoč se stare zgodovine Poljske je Potocki posebej izdelal v „Origines des Slaves des Cimmeriens, Litthauuniens, des Getes et Walaches, des Sarmates et des Scythes-Tchouds“; ta razprava, ki je pa ostala v rokopisu, imela bi biti prej ko ne uvod k poljski zgodovini Naruševiča, Kot nadaljevanje teh del bila je od Potockega namenjena zgodovina posameznih zemelj ruskih „Histoire ancienne des provinces de l' empire de Russie“ (1804—1805); vendar pisatelj je izdelal samo zgodovino gubernije Hersonske, Podolske in Volinjske, ali bolje zbirko sporočil raznih pisateljev od teh zemljah do 10. stoletja. Potocki je izdal tudi arheologičen atlas evropske Rusije (l. 1810, ter l. 1823 franc. ruski), šest obrazov s tekstom, predstavljajočih vshodno Evropo od Herodota do Konstantina Porfirogeneta. Na svojih

potih ni pozabil Potocki niti skoro pozabljenih kotov slovanskega svetá, obiskal je Rezjanske Slovence in popisal tu zanimivi kôt; podvzel je pot tudi na doljno Labo do Lünenburga, kjer so ravno izumirali poslednji ostanki nekdanj močnih Lehov Bodricev (Voyage dans quelques parties de la Basse Saxe pour le recherche des antiquités slaves vu vendes, Hambourg 1795). Namen tega pota je bil, kakor Potocki pravi, da bi se razširilo znanje slovanskih starožitnostij, in res je Potocki prvi med slovanskimi učenjaki obrnil pozor na te ostanke polabsko-baltiške slovansčine.

Ni mogoče tú na drobno naštevati vsa dela učenega poljskega gospoda, v kterih se sicer pokazujejo razne pomote in krivi nazori, kakor v tedanji dóbi drugače biti ni moglo, vendar pa se ponaša Potocki z večo treznostjo kakor n. pr. Naruševič, da drugih ne omenjamo. Potocki je znal, da poprej nego zamore biti spisana staroslovanska zgodovina, treba je zbrati in razbrati vse vire in sporočila; on je zavzel namen popisati „dela vseh narodov slovenskih“. Ne pozabimo, da je tačas Potocki še le vlagal kamen k slavistiki.

Vredni sotovariš Potockega na polji staroslovanske zgodovine je bil Vavřin Surowiecki († 1827). Prebivaje po padu Poljske v Levovu, na Dunaji, Poznanji in Draždanih, nakanil je

izdelati pravi obraz zgodovine svojega naroda; zlasti v Draždanih je (l. 1802) marljivo zbiral gradivo k takemu delu. Vendar prepriča se, da najstareje zgodbe naroda poljskega in slovanskega sploh niso zadosti izdelane ter obsegajo mnogo pomot in z druge strani, da njegov izvirni namen ne mogel bi izgovoriti krivde samih Poljakov v pogubi njih domovine: odločil se je se pečati odločno z preiskovanjem najstareje zgodovine Slovanov in sicer s podrobnim preučevanjem virov. Že l. 1807 je imel v rokop. 300 pól dela „O początkach, zwyczajach, obyczajach i religii downych Slowian“; l. 1809 pa je čital v učenem draštvu: „O sposobu (načinu) dopelnienia historyi i religii downych Slowian.“ Pokazuje na to, da tujci, naj se bi tudi marno vkvarjali z slovansko zgodovino, pogostokrat napačno in pristransko od nje pišejo, ter omenja, da je treba biti Slovan, da bi se Slovan zamogel spoznati in popisati. Suroviecki po vsem právu omenja, da najvažnejši del zgodovine ni razprava o krvavih vojskah, marveč popisane notranje bitnosti narodov; važno je bajeslovje in slovanski Perim, Svantovit. Živa v ničemur ne zaostaja za Jupiterjem, Apolom in Diano; važne so študije narodnih tradicij, obredov, starožitnosti o grobljah i. dr., še le ko bodo vse te stvari objasnene, bode se mogoče na-

V Rimu, 13. julija. Hvala Bogu da so slovanski romarji vže zapustili večno mesto, da niso bili priče dogodkov pretekle noči. Žalosti poka srce vsem katoličanom v Rimu, žalost bo vzbudilo povsod, po celem svetu, ko se bo zvedelo, kaj se je tu godilo to noč.

Nepozabljivi papež Pij IX., pred čigar priprosto ravnjo v baziliki sv. Petra so gotovo vsi slovanski romarji poklekli in pobožno molili, ne počivajo več tamkaj; prenesli so jih to noč k svet. Lorencu zunaj mesta, kjer so hoteli po svoji smrti počivati. V oporoki so zapovedali to: Moje truplo naj se pokoplje v cerkvi sv. Lorenca zunaj mesta, ravno pod obokom, ki stoji pod tako imenovanim važnjem ali kamnjen, na katerem se vidijo še zdaj znamenja mučeništva slavnega levita. Za nagrobni spominek se ne sme potrošiti več kot 400 škudov (2000 frankov). Druzega napisa ne napravite razun tega: Kosti in prah Pija IX. Papeža, . . . molite za njega.

Ko sem nekatere slovenske romarje peljal k sv. Lorencu, pokazal sem jim v spodnji cerkvi, kjer počivajo ostanke sv. Štefana dijakona in sv. Lorenca levita, v tako imenovani baziliki Konstantinovi, tam kjer so nekdanje bile vrata, kraj, kamor bodo prenesli Pija IX. Bilo bi se moralo to zgoditi vže eno leto po njegovi smrti, toda ni bilo še vse pripravljeno, reč se je zavlekla do sedaj.

Odločili so prinesiti truplo ranjcega papeža preteklo noč, bodisi zaradi vročine, ki vlada čez dan, bodisi, ker so upali, da se bo to zgodilo bolj mirno, ker je po ulicah manj vozov in manj ljudi.

Od ust do ust je šla ta novica po mestu, in že pred 10. uro zvečer je bilo sila veliko ljudi na trgu pred sv. Petrom, po bližnjih ulicah, notri do angeljskega mosta.

Baziliko sv. Petra so ob 6. zvečer zaprli. Ob devetih so razdrli zid, za katerim so počivali začasno ostanke Pijeve; z velikim trudom so izvlekli rakev in jo ponesli v bližnjo kapelo, kjer so se začele molitve za mrtve.

Ko odbije polnoči se odprejo vrata, imenovane sv. Marte, na oni strani, kjer stoji za kristija; rakev papeža Pija se položi na krasen

dejati značajnega obogatjenja slovanske zgodovine. Nasledke mnogoletnih študij staroslovanske zgodovine zložil je Surowiecki v razpravi: „Sledzenic poczatkú narodów slowiańskich“ (1824). Pisatelj tu navaja, da Slovani — Venedi (Veneti) so autoktoni v zemljah zakarpatskih med Vislo, gornjim Dneprom in Volgo, narod različni od Škitov, Sarmatov, Ilirov, h katerim je treba tudi pristeti Venete jadranske in galske. Iz zakarpatske pradomovine pošli so Venedi v prvih stoletjih po Kr. na zahod k Labi in na jug k Adriji, Arhipelagu in Črnemu morju. S popisom slovanske mitologije, političnih vrst in opravil, šeg in dr. končuje Surowiecki znamenito svojo razpravo. Šafařík jo je porabil v svojem delu: „Ueber die Abkunft der Slawen“ (1828), ter pravi o njej, da ona „durch das Interesse des Gegenstandes und den Reichthum des Inhalts die Aufmerksamkeit jedes slowenischen (slawischen) Geschichtsfreundes im hohen Grade in Anspruch nehmen und die Achtung gegen den für die vaterländische Literatur zu früh verewigten Verfasser bleibend begründen muss;“ v razpravi se javlja „gründliches Quellenstudium, nüchternen Forschungsgeist, Heiligkeit der Begriffe und Zweckmässigkeit der Anordnung,“ in Šafařík se več nego enkrat sklicuje na njo v Slovanskih Starožitnostih. (Dalje prih.)

voz in se pokrije z dragim prtom, s katerim se navadno pokrivajo mrtvi papeži. Štirje črni konji so bili vpreženi pred voz. Za mrtvaškim vozom so se vrstile druge kočije, v katerih so bili zastopniki kanonikov sv. Petra, protototarji apostoljski, zastopniki papeža Leona in drugi odlični duhovniki.

Ko dospè mrtvaški voz na trg. sv. Petra, kjer so čakale razne katoliške društva, učenci katoliških zavodov, in brezštevilna množica pobožnega ljudstva, prižgejo vsi sveče in se vrstijo za vozom.

Počasi se pomika spreved naprej, skoraj po vseh oknih se prižgajo luči, se trosijo na rakev cvetlice in venci, se pozdravlja „Eviva Pio Nono!“.

Vže na trgu Rusticucci odlikovalo se je nekaj ljudi, udje društva „patriotti del Borgo“, sè svojim surovim obnašanjem. Ko pa se pride do angeljskega mosta, stalo je tam 2—300 oseb, večidel dijakov in ptujcev, ki začno kričati na vse grlo: „Vrzite s — v vodo (oprosti mi dragi bralec, ki razumiš kaj črka „s“ pomeni, da to zabilježim), živio kralj, živela Italija, živio Garibaldi, smrt papežu, smrt duhovnom, itd.; to se je ponavljalo po vseh ulicah, notri do sv. Lorenca, pa — prišlo je še do hujšega.

Spremljani od te druhali, zasramovani, zasmehovani se pomikajo verni katoličani počasi naprej. Ko pridejo do „piazza di Gesù“ in „piazza Venezia“, prederejo hudobneži vrsto mestnih stražnikov in policije, skušajo vgasniti sveče in iztrgati iz rok, pljujejo jim v obraz, trgajo obleko, bijejo s palicami in mečejo kamnje. Katoličani se branijo s svečami, in maršikteremu posvetijo, da bo pomnil to noč.

Naj večji nered pa je bil na trgu „Venezia“. En mestni stražnik potegne sabljo, alj takoj ga razorožijo; danes se bere njegova številka po vseh liberalnih časnikih, gorje mu zanaprej. V kočije, ki so spremljale mrtvaški voz, leteli so kamenji; druhal ja pririla do njih, pljuvala duhovnikom v obraz, trgala iz rok klobuke; da so skušali tudi z bodali raniti jih, priča duhovnik, ki pa k sreči ni bil zadet.

Okolj mrtvaškega voza, na katerem so peljali ostanke papeža Pija, stopalo je kerdelce katoliških mladenčev. Rane ki so jih prejeli, obleka, ktero so jim raztrgali hudobneži, priča, da so hrabro branili rakev Pijevo, ktero so ti hotli z voza vreči.

Žvižgaje, razsajaje, prepevaje himno Garibaldijevo in nesramne pesmi spremljevali so ti ljudje spreved notri do sv. Lorenca, kjer so hotli sè silo pririti v baziliko. Dve kompanije vojakov morale so priti na pomoč, da so napravile mir, da je bilo mogoče ponesti notri rakev.

Število hudobnežev ni bilo veliko. Ko bi bile straže precej o začetku razgrajalce prijele in odpeljale v zapor, ne bilo bi se zgodilo toliko zla. Alj večidel so si prizadevali na lep način odstraniti jih od spreveda, ti pa so hiteli po drugih ulicah naprej, in začeli razsajati iz novega.

Do petih zjutraj naznanjeno je bilo kvesturi 14 zaprtih in 12 ranjenih, med prvimi dve mestni straži, ki ste, kakor pravijo liberalni časniki, „zlorabile svojo oblast“.

Ni dvoma, da je vse to delo framazonsko, da so glavni voditelji teh škandalov najeti in plačani bili od skrivnih, protikršanskih društev.

Tri dni preje se je vže vse to osnovalo, govorilo se je skrivaj o „proti demonstracijah“, ki se bodo godile. Vlada je zagotovila vatican, da sme brez skrbi alj po noči alj po dnevu

vređiti spreved, skrbeti hoče za red in mir. Vidili smo, kako je besedo spolnila. Še celo pošteni liberalni časniki ji očitajo, da ni zabranila teh neredov, ko bi bila vendar to lahko storila.

Kako pišejo nekteri časniki o dogodbah pretekle noči, si lahko mislite. Katoličani so vsega krivi, katoličani so hoteli napraviti demonstracijo, so dražili liberalce kričaje: Eviva Pio Nono! Eviva il Cuore di Gesù!, mrmraje molitve za mrtve, ki žalijo ušesa laške kanalije.

Ako ni bilo mogoče brez škandalov peljati skoz mesto ostanke Pija IX., ljubljenega od vseh, ki počiva vže 3 leta v Gespodu, ki je toliko storil za Rim, — česa se imajo nadjati Leo XIII., ko bi hoteli zapustiti vatican? Naj bi dobro to premislili tudi oni katoličani, katerim ne gre v glavo, kako se zamorejo papež Leon jetnika imenovati.

Italija je vsa spodjedena od skrivnih društev, ktere so od leta 1848 tam tolikokrat vzdignile svojo glavo in prikazale se na beli dan. Zdaj pa smejo brez strahu postopati, saj so v njih rokah ministerstva, vradnije, vojaške visoke službe. Njih privrženci sedé v senatu, v državnem zboru. Humbert, kralj „po božji milosti in po volji ljudstva“, mora plesati, kakor oni godejo, če ne — gorje mu! In kadar bo prišel vgodni čas, vrgli ga bodo na stran, kakor limono, iz ktere si izžel hladivni sok. Zaklical bi človek s prerokom: Et nunc Reges, intelligite . . . A. R.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. julija.

(Nadvojvoda Karl Ludvik), brat presvitlega cesarja, je došel v nedeljo zvečer ob 1/2 10. uri z gorenjskim vlakom v Ljubljano. Ker se je bila novica o njegovem prihodu raznesla po mestu, zbrala se je bila na kolodvoru velika množica ljudstva, ki je presvit. nadvojvoda pozdravilo z navdušenimi živio-klici. Pričakovala staga tam g. dež. predsednik in vikši vojaški poveljnik Stubenrauch. Sokolci so stali na peronu v dveh vrstah ter stražili izhod iz kolodvora. Parovoznik Rudolfove železnice je bil pa slabo zapeljal vlak, ker je ostal daleč zad voz, v katerem se je peljal presvitli nadvojvoda, ki je moral iti precej daleč ob tam stoječem mešanem vlaku pri slabi razsvitljavi, preden je prišel na peron. In ko bi ne bili zagledali g. deželnega predsednika, bi bili skoraj prezrli visokega gosta. Ko so ga pa navzoči spoznali, zagrmeli so navdušeni živio-klici, ki so se razlegali tudi pred kolodvorom, kjer je čakalo še več ljudi. Presvitli nadvojvoda se je potem z g. deželnim predsednikom Winklerjem odpeljal v Maličev hotél, kjer je prenočil. Prišel je obiskat društvo rudečega križa, čigar namen je o vojskinem času skrbeti za bolne in ranjene vojake, ter je občeval z njegovimi odborniki.

Poroča se nam, da je bil g. nadvojvoda tudi Medvodami od tamošnjih prebivalcev na kolodvoru živahno in prisrčno pozdravljen, zlasti pa v Št. Vidu, kjer so bili pri kolodvoru visokemu popotniku na čast zažgali velikanski kres, in ga pozdravljali s tako burnimi živio-klici, da se je veseli krik razlegal daleč okrog. Včeraj ob desetih dopoldne so bile avdijence in so imeli razun g. deželnega predsednika in fml. Stubenraucha čast sprejeti biti: Predsednik deželne sodnije, g. Gerčar, načelnik deželnega odbora, g. Dežman, mestni župan Lašan, predsednik društva rudečega križa, dr. Stöckel, pa društveni odbor in odbor gospejinega društva. Mil. knez in škof, ki so bili prvi povabljeni k

avdijenci, niso mogli priti, ker so v Hotiču birmovali. Pripeljali pa so se popoldne ob treh s poštnim vlakom ter se vdeležili obeda, ki je bil ob štirih v hotelu pri Maliču.

(Beseda v ljubljanski čitalnici) v soboto zvečer, kakor tudi beseda čitalnice v Šiški 17. t. m. bile ste sijajni; ljudstva se je bilo obakrat zbralo prav obilno in v čitalnici ljubljanski se je poleg vojaške godbe še posebno odlikoval g. Međen, kteremu je od vseh strani donela zaslužena pohvala. Da so se čitalniški pevci odlikovali kakor vselej, mi ni treba še posebej omenjati.

(Petindvajsetletnica obrtniškega podpornega društva — Aushilfsskassaveroin) bila je v nedeljo jako sijajna in prisrčna. Ob 9. uri bila je v nunski cerkvi slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, katero so imeli preč. g. prošt Jarc. Popoldne pa je bil ob 1/2 2 uri banket v Tavčarjevi gostilni. Povabljenih je bilo 150 gostov, med obedom pa je svirala vojaška godba velikega kneza Mihaela. Zabava je bila jako prisrčna, in pokazalo se je, da med Nemci in Slovenci ljubljanskimi, ki so tukaj skupaj sedeli, ni tiste napetosti in razdraženosti, ki bi jo nekteri zagrizenci tako radi imeli, in katero skušajo umetno napraviti na vsaki način. Prva napitnica je veljala presvitemu cesarju. Sprožil jo je predsednik kupčijske zbornice g. Kušar, omenivši krepkega varstva, in vsestranske podpore, ki ju presvitli vladar skazujejo obrtništvu in kupčijstvu. Bogu smo se za njegov blagoslov zahvalili v cerkvi, je rekel g. govornik, cesarju izrecimo zahvalo zdaj ter jim zakličemo trikratni živijo! Burni živio-klici so se razlegali po dvorani, godba pa je zaigrala cesarsko pesem, katero so gostje stojé poslušali. Drugi je napil načelnik podpornega društva, g. Horak, gosp. deželnemu predsedniku Winklerju, ki se zaradi prihoda nadvojvoda Karla Ludovika ni mogel osebno vdeležiti banketa. Tretja napitnica je veljala g. Horaku, kot 25letnemu načelniku podpornega društva. G. Pakič je omenjal velikih njegovih zaslug pri tem društvu ter povdarjal, da je zlasti poštenost in varčnost g. načelnika mnogo pripomogla k lepemu razvitku tega društva in da je vsled tega odbor sklenil g. Horaku v spomin 25letnice podariti srebrno čašo. Po tej napitnici, ki je bila z živahnimi živio klici sprejeta, stopi starosta odbornikov, 82letni g. Freiburger, s svojimi tovarši k g. Horaku ter s krepkimi besedami omenja njegovih zaslug in mu naposled izroči društveno darilo. G. Horak se ginjeno zahvali in omenja, da gre velik del zaslug in zahvale tudi njegovim tovarišem gg. odbornikom, ter napije na njih zdravje. Dalje je napil mestni župan na podporno društvo, omenivši, da je to društvo pričelo z majhnimi pripomočki, da je imelo prva leta komaj 3000 glđ. prometa, zdaj pa je postalo tako čvrsto in krepko, da se sme vredno na stran postaviti denarnim zavodom ljubljanskim. Potem se je prebral telegram, ki je došel društvu v pozdrav od bratskega društva v Novem mestu in pismo g. dr. Bleiweisa, ki se zaradi vročine ni mogel vdeležiti obeda. To pismo bilo je z burnimi živio-klici sprejeto, ki so se še bolj razlegali po dvorani, ko je g. Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“ napil na zdravje g. dr. Bleiweisa. Vladni svetovalec grof Ch'orinski je napil na čedalje večji razvitek podpornega društva, kteremu je bil že njegov oče kot cesarski namestnik ljubljanski krepk pokrovitelj, H o r a k pa je napil na zdravje mestnemu županu, ki je veselico počastil s svojo navzočnostjo ter s tem dejansko pokazal, da tam, kjer so mestjani, naj bo tudi župan. Dalje

je napil g. Gerber proštu Jarcu, ki je imel cerkveno slovesnost, dr. Jarc društvenim udom, g. Grasselli pa g. Horaku, ki je najsijajnejši zgleđ, da Slovenci, osobito Kranjci tujcev ne zaničujejo, ampak spoštujeje in njihove zasluge ceniti vedó. G. Horak ni naše dežele sin, on je Čeh, on je Slovan in se je kot takega kazal vselej in povsod. Napije toraj g. Horaku kot Slovanu.

Na konci ste bile še dve napitnici, ki ste zbudile veliko radost. G. Klun je namreč omenjal sloge in vzajemnosti, ki se med gosti tako lepo razodeva, dasi skupaj sede Slovenci in Nemci. Bil je čas, ko so hotli nekteri šuntati narod zoper narod, samo v podpornem društvu se nikdar ni delal razloček, tam je vsak obrtnik našel podporo, Nемеc in Slovenec, Čeh in kdor koli si bodi. Govornik omenja, da se ta lepa sloga čedalje bolj razodeva tudi v javnosti in da se je zlasti pokazala pri zadnjih volitvah v kupčijsko zbornico. Napije toraj na to vzajemnost, ki ima pred očmi samo blagor meščanov brez razločka na njih narodnost, in na predsednika kupčijske zbornice g. Kušarja. G. Kušar je na to omenjal blagodejnih nasledkov te vzajemnosti, ki jo zlasti goji sedanja vlada. Dalje je našteval, kaj je ta vlada storila za blagor obrtništva in kupčijstva, ter hvalil postave, ki so se po predlogu te vlade njima na korist sklenile. Napil je toraj sedanji vladi, zlasti njenemu predsedniku Taaffetu. Burni ploski in živio-klici so pokazali, da je g. Kušar pravo zadel, in po nasvetu g. Potočnika je bilo enoglasno sklenjeno to telegrafično naznaniti g. ministerskemu predsedniku. Še le o 5. uri so začeli gostje odhajati in vsi so pripoznali da je bila ta slovesnost lepa in prisrčna.

(Mašnikovo posvečevanje) se bode v stolnici po knezu in škofu vršilo 24., 26. in 27. t. m. Posvečeni bodo samo 4 gospodje bogoslovci 3. leta.

(Letno poročilo ljubljanske realke) ima najprej nadaljevanje spisa „Die Bergwerke im römischen Staatshaushalte“ od profesorja Binderja, potem pa navadna šolska oznanila. Iz teh je razvidno, da je bilo v začetku šolskega leta vseh učencev 237, na koncu pa 221 (med njimi 1 privatist). Za Nemce jih je vpisanih 101, Slovencev je bilo 91, Hrvatje 3, Čeha 2, Italijanov 23, Francoz 1. Katoliške vere jih je bilo 217, pravoslavne 1, protestantovske 2, jud 1. Napredek ni bil tako sijajen kakor na gimnaziji; prav dobro jih je šole dovršilo samo 6, (v 3., 6. in 7. razredu nijeden ne), dobro 158; preskušajo jih sme ponavljati iz enega predmeta 28, dvojko jih ima 25, trojko 3, neizprašan je ostal eden. Šolnino jih je plačevalo 85, čisto oproščenih je bilo 134, na polovico pa 2. Vse šolnine so plačevali v cellem letu 3126 glđ. Štipendij jih je imelo 18, ter so prejeli vsega skupaj 1973 glđ. 4 kr.

(V letopisu gimnazije novomeške) nahajamo spis „Der Römerzug Ruprechts von der Pfalz und dessen Verhältniss zu Oesterreich, insbesondere zu Herzog Leopold“, ki ga je spisal profesor Donnemiller. Učencev je bilo na koncu leta 169 in 3 privatisti, toraj 5 javnih in 2 privatna v eč ko l. 1880. Prav dobro jih je šole dovršilo 27, dobro 112, dvojko jih je dobilo 21, trojko 1, skušnjo iz 1. predmeta jih sme ponavljati 10, neizprašan je ostal 1. Slovencev je bilo 163, Nemcev samo 8, Hrvat 1; katoličani so vsi razun 1 pravoslavnega in 1 protestanta. Šolnino (1328 glđ.) jih je plačalo 72, oproščenih je bilo 100; štipendij jih je imelo 13, ki so dobili vsega skupaj 1474 glđ.

Za zrelotno izpraševanje, ki se vrši včeraj in danes, se je oglasilo vseh 10 osmošolcev.

(Mariborska čitalnica) je obhajala v nedeljo 20letnico svojega obstanka. Iz Ljubljane odposlalo se je pri tej priliki tam zbranim rodoljubom več telegramov, v kterih so jim vošili čedalje večjega vspeha in najlepšega sadu.

Razne reči.

— † Umrli je na Reki 8. t. m. gospa Ana Gorupova, rojena Perghoferjeva, žena znanega rodoljuba in velikega trgovca Gorupa, zapustivši mu 8 nedorastlih otrok. Ranjka je bila plemenitega in dobrega srca, ter jako skrbna mati svojim otročičem, ki jo bodo zelo pogrešali; naj v miru počiva!

— Ogenj je letos naredil že veliko škode; nedavno je pogorelo v Schalkendorfu pri Kočevji 29 gospodarjem 59 poslopij. Razun 9, so bili drugi več ali manj zavarovani in ima graška vzajemna plačati škode 10 000 glđ. Slavija pa 4000 glđ. Pred štirimi dnevi pa je pogorelo v Mateni blizo Iga 9 poslopij. Zapalili so menda otroci.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Umrli je 16. t. m. zvečer med 11. in 12. uro po do'gi vodenični bolezni č. g. Anton Ahčič, fajmošter v Ratečah pri Loki. Naj v miru počiva.

— Duhovske premembe v lavantinski škofiji: Č. g. Jože Horvat je postal župnik pri sv. Lovrencu na Bizeljskem; — v krški škofiji: Č. g. Anton Klewein, župnik pri sv. Juriji v spod. Ziljskeji dolini je 2. julija naglo umrl od mrtuda zadet; 4. julija pa je umrl č. g. Dragatin, provizorični kanonik v Brezab.

Poslanica.

Ker je „Slovenec“ v listu od 7. julija poročal, da je šolska občina v St. Petru pri „Schulvereinu“ denarja na posodo iskala, in ni res, da bi bila tukajšnja občina denarjev pri imenovanem društvu na posodo iskala, si štejem kot zastopnik občine in kot prvomestnik krajnega šolskega sveta v Št. Petru v dolžnost to stvar svetu pojasniti. „Schulverein“ je le namenil 500 glđ. za razširjenje šolskega poslopija s to pogodbo podeliti, da bi se potem na tukajšnji dvovarazredni šoli nemški jezik kot obligaten predmet podučeval in sicer iz tega namena, ker je tukaj lepo število otrok, katerih stariši pri južni železnici služijo in si nemški jezik v šoli želijo. Zraven tega se nahaja še vedno kak tak otrok, da pri vstopu v tukajšno šolo še slovensko nič ne razume. Ker pa krajni šolski svet in tukajšnja občina nemški jezik kot obligaten predmet v tukajšno šolo vpeljati ne sme in ne more, zatorej se od „Schulvereina“ namenjena svota ne more sprejeti.

M. Kalan.

Za to pojasnilo smo prav hvaležni in bi želeli, da bi enako moški in odločno ravnale tudi šolske občine v drugih slovenskih krajih, kjer hoče šariti ta „Schulverein“.

Vredništvo.

Nova knjiga je prišla ravnokar na svitlo z imenom

„Lurška Mati Božja“

po francoskem poslovenil č. g. Franjo Marešič, duh. pomočnik v Št. Vidu nad Ljubljano. Veljajo mehko vezane 1 glđ., v pol platnu 1 glđ. 20 in v pol usnji 1 glđ. 25 kr, Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, dobi jih franco. Prodaja jih prelagatelj in

Katoliška bukvarna.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.